

Kiadja: A MAGYAR FÖLDMIVELÉSÜGYI MINISZTERIUM
AZ „ORSZÁGOS HALÁSZATI EGYESÜLET“ HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK egyelőre minden hó közepén.
Az Országos Halászati Egyesület tagjai ingyen kapják.
Nemtagoknak előfizetési díj: Egész évre 6 K, fél évre 3 K

Szerkeszti: RÉPÁSSY MIKLÓS.
Szerkesztőség: Budapest, V. Ker., Sziget-utca 5/7. szám, IV. emelet.
A lapra vonatkozó mindennemű közlemények a szerkesztőséghez intézendők.
Hirdetéseket a lap számára a „Pátria“ r.-t. Budapest, Üllői-út 25. vez. fel.

TARTALOM: Hivatalos rész. — Újabb rendelet a halászati haszonbérletről. — A gémfélék és a halászat. (Folytatás.) *Simonffy Gyula.* — Régebbi jogesetek. (Folytatás.) — Kérdések és feleletek. — Irodalom. Könyvismertetés. — Vegyesek. — Szerkesztői üzenetek. — Hirdetések.

HIVATALOS RÉSZ.

A m. kir. minisztériumnak 6128/1920. M. E. számú rendelete a halászati jogok haszonbérletével kapcsolatos rendelkezésekről.

A m. kir. minisztérium a háború esetére szóló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján a következőket rendeli:

Felemelt halászati haszonbér fizetése a következő haszonbérleti években.

1. §. Amennyiben az 1919/20. haszonbérleti évre fizetendő haszonbért, akár a halászati jogok haszonbérletéről szóló 2316/1920. M. E. számú (a Budapesti Közlöny 1920. évi 69. számában kihirdetett) rendelet értelmében bíróság útján, akár egyezségileg felemelték, vagy ezután felemelik, a haszonbérlet az 1920/21. haszonbérleti évre eső haszonbért is a megfelelő mértékben köteles megfizetni, ha csak a haszonbérbeadóval más megállapodásra nem lép, vagy ha ebből a rendeletről más nem következik.

Felemelt halászati haszonbér újabb megállapítása.

2. §. Ha az 1919/20. haszonbérleti évre nézve bíróság útján, vagy egyezségileg felemelt és az 1. § értelmében az 1920/21. gazdasági évre is fizetendő haszonbér az 1920/21. gazdasági év változott viszonyainak többé nem felelne meg, úgy a haszonbérlet, mint a haszonbérbeadó az 1920/21. gazdasági év vége előtt legalább 60 nappal a jelen rendelet értelmében bíróságtól kérheti az 1920/21. haszonbérleti évre fizetendő haszonbérnek a változott viszonyokhoz igazodó újabb megállapítását.

Nincs helye a haszonbérlet részéről ilyen kérelem előterjesztésének, ha az eredetileg kikötött haszonbért az 1919/20. haszonbérleti évre nézve 100%-nál nem nagyobb mértékben emelték.

A haszonbérlet az általa előterjesztett kérelem érdemleges eldöntéséig az időközben lejárt részleteket egyelőre az 1. §-ban említett felemelésnek megfelelően köteles megfizetni. Múltánylást érdemlő esetekben a kérelem előterjesztése után a bíróság ideiglenesen más intézkedést is tehet.

Még fel nem emelt halászati haszonbér esetleges felemelése.

3. §. Az a haszonbérbeadó is, a ki — noha az 1919/20. haszonbérleti évre haszonbérfelemelést a 2316/1920. M. E. számú rendelet értelmében kérhetett volna — ilyen kérelmet annak idején még-

sem terjesztett elő, vagy előterjesztett ugyan, de kérelme eredményre nem vezetett, az 1920/21. haszonbérleti évre járó haszonbér felemelését az 1920/21. gazdasági év vége előtt legalább 60 nappal a bíróságtól kérheti, ha a haszonbér a megállapításánál szem előtt tartott értékeléshez képest a változott gazdasági viszonyok folytán aránytalanul kicsiny és a haszonbérlet a rendes polgári haszonnal magasabb jövedelemhez juttatja.

Felmondás rögtöni hatálylyal.

4. §. A haszonbérbeadó a jelen rendelet értelmében bíróságtól kérheti a haszonbérleti szerződésnek akár rögtöni hatálylyal felbontását, ha a haszonbérlet a haszonbérleten a halászatot szándékosan beszünteti, ha a halászat beszüntetése, vagy a halászat eredményének szándékos csökkentése végett üzemi felszerelését elviteti, ha a halállomány fenntartására és védelmére vonatkozó szerződésbeli kötelezettségének teljesítését önhibájából elmulasztja és ha ennek következtében a halászati termelés s így a közellátás is kárt szenvedhet.

A felmondást a bíróság mellőzheti, ha a felmondásnak említett feltételei nem forognak fenn, továbbá, ha a felmondás fenntartása nagyobb méltánytalansággal járna, mint a felmondásnak mellőzése, vagy ha a felmondás fenntartása a halászati termelés folytonosságát veszélyeztetné. Múltánylást érdemlő esetekben a bíróság a szerződésnek rögtöni hatálylyal felbontása helyett a felbontást a haszonbérleti év végére halaszthatja, vagy arányos pénzbírság kiszabásával kötelezheti a haszonbérletet kötelezettsége teljesítésére.

Állandó jellegű beruházások fenntartása és átadása.

5. §. Ha a haszonbérletből akár az előző §-ok alapján, akár más okból távozó haszonbérlet a haszonbérletbe szerződése értelmében vagy anélkül állandó jellegű beruházásokat teljesített (pl. épületeket emelt), azokat a haszonbérletéről a haszonbérbeadó beleegyezése nélkül el nem távolíthatja, hanem a haszonbérbeadó kívánságára köteles a haszonbérletből távozásakor megfelelő állapotban átengedni a haszonbérbeadónak, illetőleg kívánságához képest annak, a ki az üzem vitelében a haszonbérlet helyébe lép. A haszonbérleti szerződéseknek esetleges ellenkező rendelkezései alkalmazást nem nyernek. Az átadásért, ha a szerződés másként nem intézkedik, a meglevő rendes értéknek megfelelő árt kell megfizetni. Az átvétel árának megállapításánál azonban mindenkor figyelembe kell venni a haszonbérletnek az eddigi használat következtében már megtérült értéket.

A haszonbérlet az 1. bekezdésben említett kötelezettségével ellenkező magatartásából származó károkat annak, a kinek részére az átadást teljesítenie kellett volna, megtéríteni tartozik, még pedig

rendszerint a mindenkori pénzbeli egyenérték erejéig, ha azonban a haszonbérlet rosszhiszeműen járt el, ezen összegben felül a magatartásával okozott minden kárért is teljes mértékben felel.

Ha az összegre, vagy a jelen §-ban említett kötelezettségre s mértékére nézve megegyezés nem jön létre, bíróság dönt. A kérelmet legkésőbbben a haszonbérlet megszűnésétől számított 60 napon belül kell előterjeszteni.

Vegyes rendelkezések.

6. §. A jelen rendeleten alapuló eljárás iránti kérelmekre egyébként az 5440/1920. M. E. számú (a Budapesti Közlöny 1920. évi 153. számában kihirdetett) rendelet 15—19., 23. és 26—27. §-ai nyerne a következő eltérésekkel megfelelő értelemben alkalmazást:

1. más megállapodás, vagy más helyi szokás hiányában úgy kell venni, hogy a haszonbérleti év a naptári évvel egybeesik, ebben az esetben a jelen rendelet 1—3. §-ai az 1921. naptári évre szólnak;

2. felelőseletében az ítéletábránál eljárásra hivatott vegyes tanács két szakértő tagja közül az egyiket, valamint a két-két pótag közül ketőt a földművelésügyi miniszter saját szakközegei közül, a vegyes tanács másik két szakértő tagját és a másik két pótagot az Országos Halászati Egyesület halászati szakértők sorából nevezi meg.

7. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép életbe.

Budapest, 1920. év július hó 29-én.

Gróf Teleki Pál s. k.
miniszterelnök.

Újabb rendelet a halászati haszonbérekről.

A m. kir. minisztériumnak a Budapesti Közlöny f. évi 179. számában kihirdetett és lapunk hivatalos részében is közzétett 6128/1920. M. E. számú rendelete a halászati jogok haszonbérletével kapcsolatos rendelkezésekről szoros összefüggésben áll a halászati jogok haszonbérletéről már előzőleg kiadott s a „Halászat“ f. évi április 15-i számában ismertetett 2316/1920. M. E. számú rendelettel. Az a rendelet, a mint tudjuk, lehetővé tette a halászati haszonbérek emelését az 1919/20., illetőleg, ha a naptári évvel egybeesett, a folyó 1920. haszonbérleti évre.

Miután az átmenet, a mint a tények mutatják, a rendkívüli viszonyokból a normális állapot felé nagyon lassú, e rendelkezés hatályát ki kellett terjeszteni a következő évre is, vagyis az 1920. 21., illetőleg az 1921. haszonbérleti évre is. Ehhez képest a rendelet 1. §-a szerint a mostanra akár bíróilag, akár egyezségileg fel-emelt haszonbért tartozik a haszonbérlet a következő évre is fizetni. A mennyiben azonban ez a haszonbér a változott viszonyoknak nem felel meg, úgy a haszonbérbeadó, mint a haszonbérlet kérheti a bíróságnál annak megfelelő megállapítását. A haszonbérlet azonban csak az esetben, ha a haszonbért 100%-nál nagyobb mértékben emelték (2. §). De kérhető az olyan haszonbér fel-emelése is, a melyet eddig még nem emeltek fel, de legalább 60 nappal a bérleti év lejártá előtt (3. §).

Tekintettel pedig arra, hogy a mai viszonyok között mindenkinek első kötelessége a termelés terén minden hanyagságot és mulasztást kiküszöbölni, a haszonbérletek felmondása is kérhető a bíróságnál és pedig akár rögtöni hatállyal is, ha a haszonbérlet az ezirányban velem szemben jogosan és méltányosan támasztható követeléseknek önhibájából nem tesz eleget (4. §).

A termelés folytonosságának érdekében a rendelet kötelezi a haszonbérletet arra, hogyha a haszonbérletből bármely okból távozik, akkor az állandó jellegű beruházásokat megfelelő állapotban átengedje annak, a ki az üzem vitelében a helyébe lép (5. §).

A rendelet egyébként a földhaszonbérletekre vonatkozó 5440/1920. M. E. számú, a Budapesti Közlöny 1920. évi 153. számában kihirdetett hasonló irányú rendelettel ugyanolyan vonatkozásban van, mint volt a

halászati haszonbérletéről szóló előző 2316/1920. M. E. számú rendelet a földhaszonbérletekről szóló 820/1920. M. E. számú rendelettel.

A rendeleten alapuló eljárás iránti kérelmekre a fentemlített 5440/1920. M. E. számú rendelet illető szakaszai nyerne megfelelő alkalmazást.

Ennek a rendeletnek 15. §-a szerint a rendeleten alapuló eljárás iránti kérelmet a haszonbérlet vízterület fekvése szerint illetékes bíróságnál, illetőleg ha a vízterület több ilyen bíróság területén fekszik, annál kell előterjeszteni, a melynek területére a vízterület nagyobb része esik. A 100 kat. holdnál nem nagyobb haszonbérleteknél az eljárásra a járásbíróság, a nagyobb haszonbérleteknél pedig a törvényszék hivatott.

A 16. §-ból kiemelendő az, hogy a törvényszéknél alakuló vegyesbíróság szakértő tagjai ellen kizárási kérelemnek van helye, a mely felől a vegyesbíróság bírói tanácsa végérvényesen határoz. Ezzel tehát meg van adva arra a mód, hogy nem megfelelő szakképzettségű egyének nem kívánatos szereplése a bíróság előtt megakadályoztassék.

A 17. § tartalmazza a bíróság előtti eljárás szabályait. Az eljáró bíróság eljárásában alaki szabályokhoz kötve nincsen, a szükséghez képest szakértők meghallgatása s a számadások megtekintése után mind a két fél személyi és vagyoni viszonyainak (pl. a hadiszolgálatban távollétnek), a megélhetési lehetőségek változásának, a pénz értékében beállott eltolódásnak és az eset minden körülményeinek gondos mérlegelésével a méltányosság alapján határoz s határozatának teljesítésére végrehajtás terhével megfelelő határidő is kitűzhető. (V. ö. 1911 : I. t.-cz. 387., 397. és 418. §.) Ez a szabály áll a felmerülő költségek viselésének vagy kölcsönös megszüntetésének kérdésére is.

A haszonbérlet összeg megállapításánál figyelembe kell venni azokat a változásokat, a melyek a rendkívüli körülmények okozta kivételes gazdasági viszonyok következtében a halászati jogok hozadékában és az időközben haszonbérbeadott környékbeli hasonló jellegű halászatok haszonbérében beállottak. Figyelemmel kell lenni továbbá azokra a költségekre is, a melyeket a felek a haszonbérlet szerződés értelmében épületemelésére, fenntartására, egyéb beruházásokra vagy javításokra megtérítés nélkül fordítottak vagy ezután fordítani kötelesek, úgyszintén azokra a közterhekre, a melyek a feleket a halászati joggal kapcsolatban terhelik, valamint az ahhoz tartozó ingatlanok és tartozékainak kárbiztosításából származó költségek, az üzemfenntartási költségek, a gazdasági szükségleteknek beszerzésével járó nehézségek s a haszonbérlet által viselt kockázat s az általa befektetett tőkeérték emelkedésére is. Figyelemmel kell lenni a haszonbérlet méltányosan illető jövedelemre, továbbá azokra a károokra is, a melyeket a felek a haszonbérlet és felszerelése tekintetében a haszonbérlet tartama alatt megszállás miatt vagy bármely más okból szenvedtek, valamint arra is, hogy mily mértékben viselték a felek azokat a társadalmi kötelezettségeket, a melyek a rendkívüli viszonyok következtében a halászati jogra hárultak. Végül figyelemmel kell lenni arra a jövedelemre, melyet a haszonbérlet ugyanabból a haszonbérletből a rendes polgári hasznót meghaladóan a megelőző években húzott, de viszont figyelni kell, ha a haszonbérlet kezdő éveiről van szó, a berendezkedésekkel járó nehézségekre és költségekre is. Ellenben nem vehető figyelembe az a vagyoni előny, a melyet a haszonbérlet más vállalatánál a haszonbérlettelől függetlenül ért el.

A bíróság indokolt esetben a határozathozatalt a gazdasági év végére halaszthatja.

A 18. § szerint a bírósági határozatok ellen a polgári perrendtartásról szóló szabályoknak megfelelő határidőben *egyfokú* felelbitelnek van helye. Nem lehet azonban a haszonbérletnek felebbeznie, ha a haszonbért 100%-nál nem nagyobb mértékben emelték. Épp így a 19. § szerint, *elállásnak* a haszonbérlettelől nincs helye, ha a határozat 100%-nál nem nagyobb emelést mond ki. A halászati jogok haszonbérletéről szóló első rendeletben mindkét esetben csak 50% volt a határérték.

A mint tehát látható, az eljárás nagyjából olyan, mint a minő az idevonatkozó első rendeletnél is volt.

Reméljük, hogy a halászati jogok haszonbérlete körül felmerülő érdekellentétek kiegyenlítése körül ennek az újabb rendeletnek is épp oly üdvös hatása lesz, mint volt az elsőnek.

A gémfélék és a halászat.

Irta: **Simonffy Gyula.**

(Folytatás.)

Értekezésem folyamán említettem, hogy a gémekek kártékonyságának mértéke, a tudomány exakt módszerei szerint koránt sincs még véglegesen tisztázva s hogy e tekintetben csak a rendszeresen végzett gyomortartalomvizsgálatok vezetnek eredményre.

A németek sem végeztek ebben a tekintetben még teljes munkát.

Halászatunknak, közvetve pedig az emberi tudományosságának is nagy szolgálatot tennénk tehát, ha megfelelő helyen, időben és módon ilyen vizsgálatokat végeznénk.

Kellő előképzettséggel és gyakorlattal bíró halászati jogtulajdonos, tógazda, tóőr, a birtokos vadászati személyzete, mint ez külföldön szokásos, nálunk is foglalkozhatna kedvtelésből s legalább alkalmilag ilyen vizsgálatokkal. A rendszeres vizsgálatok természetesen még nagyobb értékkel bírnak.

Nagyobb arányú rendszeres, ennél fogva eredményes munkálkodás azonban természetesen csak megfelelő vezetés és központosítás mellett lehetséges.

Erre is megvolna a módunk és a lehetőségünk. A földművelésügyi minisztérium felügyelete alatt két olyan állami intézmény működik, amelyek munkakörében a gyomortartalomvizsgálatok végzése, illetve vezetése s a gyűjtött anyag feldolgozása beilleszthető.

A magyar ornithológiai központ*) munkakörébe a gyomortartalomvizsgálat máris szerepel s tudomásom szerint az anyaggyűjtéssel s feldolgozással a kívánt mértékben eddig csak munkaerő hiánya, másrészt a halászközönség nemtörődömsége és nembánomsága miatt nem foglalkozhattak.

Az intézetnél a szükséges tudományos készütség és felszerelés megvan s értesüléseim szerint — az intézet mindenkor lelkes szelleméhez képest — szívesen foglalkoznék ilyen vizsgálatokkal, azok irányításával, vezetésével s az anyag feldolgozásával is. A munkaerőszaporítás, azt hiszem leküzdhetetlen akadályokba nem ütközik, mert abból a szempontból, hogy egyrészt az intézet munkálkodásának külföldön is ismert jóhírnevét a jövőben is megtarthassa, másrészt, hogy munkakörét a tudomány s közgazdaság természetes fejlődéséhez képest tovább fejleszthesse és intenzívebbé tegye, szükség is volna.

*) Jelenleg: M. Kir. Madártani Intézet. Budapest, II., Debrői-út 13.

Másik meglévő intézményünk a M. Kir. Halélettani és Szennyvíztisztító Kísérleti Állomás,*) a mely a szobanforgó munkásságot működési körébe szintén beillesztheti. Az intézménynél ezen munkásság folytatásához szükséges feltételek s kellékek szintén megvannak s munkaköre a halászat érdekében végzendő biológiai vizsgálatokra is kiterjed, nézetem szerint tehát ez intézetnél sem lenne akadálya annak, hogy az intézet biológusa gyomortartalomvizsgálatokat is végezzen s azt feldolgozva a halászközönség rendelkezésére juttassa. A halászat állami támogatása és fejlesztése tekintetében, a mit jól tudunk, a földművelésügyi kormány mindig a legjobb indulatot tanúsította s így kételkednünk se lehet afelől, hogy a kormány az említett intézetek támogatását ne biztosítaná. A kezdő lépést azonban mindenesetre a halász- és gazdaközönségnek kellene megtenni azzal, hogy kebelében lelkes, minden kérdés iránt érdeklődő tagjai, megfigyelői s munkatársai akadjanak.

A magyar madártani központ, értesülésem szerint, máris szívesen fogadna gyomortartalomküldeményeket s a hozzáfordulóknak szívesen adna felvilágosítást.

A beküldés postán, a faj, a hely és az idő megjelölése mellett történhetik. Nem szükséges, sőt a mai viszonyok között mindenképp terhes és indokolatlan volna az elejtett gémet mindenestül csomagolva beküldeni, elég a begy és a gyomor, illetve ezek tartalmának beküldése, friss vagy preparált állapotban. A gyakorlati követelményeknél a preparálás, a mely abból áll, hogy a gondosan kiürített begy és gyomor egész tartalmát alkoholba, formalinba vagy más konzerváló anyagba áztatjuk s áztatás után kiszárítjuk, felel meg legjobban. Preparálás mellett nem vagyunk kénytelenek a gyomortartalmat azonnal szállítani, azt esetleg hosszabb időn át, az elromlás veszélye nélkül tarthatjuk s végül azt aránylag kis csomagban, eselleg egy levélborítékban is beküldhetjük.

Halász- és vadászgazdáink, valamint ezek személyzete, a kik a tárgy iránt érdeklődnek s a kiknek alkalmuk van, mindenesetre elismerésre méltó szolgálatot tennének a hazai halászat és közvetve a hazai tudományosság fejlesztésének, ha eme kérdésekkel máris foglalkoznának s a gémekek üldözésével és elejtésével kapcsolatban, a különben értéket nem képviselő gyomortartalmat beküldenék. Akkor, mikor az erre fordított idő és fáradság minimális és az rendszerint rendelkezésre áll, ezt a hivatottak figyelmébe a legmelegebben ajánlhatjuk.

A vizsgálatra, a mint az ezen értekezés köréből is kivehető, szükség van: mert csak ezen vizsgálatok eredményeiből merített kétségtelen tapasztalatok és megállapítások nyújthatnak biztos támpontot a kérdés elbírálásához s a követendő eljárásra nézve. Rendszeres és nagyarányú vizsgálat nélkül felfogásunk s állításaink a gémekeket illetőleg, csupán találgatás és tapogatódzás s mint ilyen, természetesen, abszolút bizonyító erővel s értékkel nem bír.

(Folyt. köv.)

Régebbi jogesetek.

(Folytatás.)

XXXV.

Halászmestertől az iparának rendes üzéséhez szükséges háló el nem kobozható.

„A lapsoló háló visszaadását pedig azért rendeltem el, mert, bár 1878. évi V. t.-c.-nek a kihágási esetek-

*) Budapest, V., Sziget-utca 5/7.

ben is irányt adó 61. §-a szerint, azon tárgyak, melyek a büntett, vagy vétség által hozattak létre, úgyszintén azok, melyek a büntett vagy vétség elkövetésére szolgáltak, elkobzás tárgyát képezik, minthogy a kérdéses háló a marasztalt halászmester iparának rendes üzéséhez is szükséges, annak elkobzása a tulajdonosnak messzebb menő károsodását idézné elő, mint mely a törvény fennebbi rendelkezései által czéloztatott." (F. M. 1900. évi 7332. sz.)

XXXVI.

Halkészletből tilalmi idő alatt történt eladás minden egyes esetben községi bizonylattal igazolandó.

„Id. és ifj. F. J. marasztalándók voltak, mert bár a tárgyalási iratok között feltalálható községi bizonylatok szerint nevezettek a tilalmi idő beálltakor, illetőleg pár nappal a tilalmi idő után bizonyos pontykészlettel rendelkeztek, minthogy azon körülmény, hogy ezen készletből csak a hiányzó mennyiséget adták el, a törvény 28. §-ában érintett bizonyítvánnyal igazolni nem tudták, minthogy az ily készletből tilalmi idő alatt történt eladás minden egyes esetben községi bizonylattal igazolandó s így ha eljárásukban a törvényhez alkalmazkodtak, a kellő bizonyítékkal is rendelkezniök kellett, nevezetteknek a fennebb említett pontykészletre vonatkozó bizonyítványokra alapított védekezésüket elfogadni nem lehetett.

De nem lehetett kellő igazolásul elfogadni a most érintett bizonyítványokat már azért sem, mert azokban a pontyok befogatási ideje kétséget kizáró pontossággal meghatározva nincsen s így az április hó 8 áról, illetve 6-áról keltezett bizonyítványok, tekintettel arra, hogy a pontyfogas tilalmi ideje április hó 1-én veszi kezdetét, a halak tilalmi idő előtti összefogását különben sem bizonyítják. A bárka vizsgálatának ideje június hó 18-ika és a tilalmi idő kezdete, április hó 1-je között eltelt több mint 11 heti időköz tapasztalása szerint hosszabb, mint a melynek tartamán belül halat bárkákban élve eltartani lehet." (F. M. 1900. évi 4523. sz.)

XXXVII.

Pióczafogdosás nem halászati kihágás. (103,885/99 számú F. M.)

XXXVIII.

Az elkobzott tárgyak megsemmisítése csak arra az esetre rendelhető el, ha azok használatát tiltva van, különben pedig értékesítendő s a befolyt összeg ugyanazon czélra fordítandó, melyre az illető kihágások után kirótt pénzbüntetések. (F. M. 1900. évi 26,226. sz.)

XXXIX.

A ki a dinamitózásnál jelen van s a megölt halakat kifogja: a dinamittal való halászásban részesnek tekintendő.

„Az I. F. z... i lakos panasza folytán S. S. b... i lakos ellen folyamatba tett halászati kihágási ügyre vonatkozó... hozott II. fokú ítéletét, melyszerint az I. fokú ítélet helybenhagyása mellett S. S.-t az 1888. évi XIX. t.-cz. 62. §-a értelmében felerészben az országos közigazdasági alap, felerészben pedig A. község szegény alapja javára fordítandó s behajthatatlanság esetén kétnapi önköltségén eltöltendő elzárással helyettesíthető 40 K pénzbüntetésének és 14 K tanuzási költségnek 15 nap és különbeni végrehajtás terhe alatt leendő megfizetésére kötelezte, a panaszlót pedig kártérítési igényeivel a rendes bírói útra utasította: elmarasztalt részéről törvényes időben közbevetett felebbe-

zés folytán s az általam elrendelt póttárgyalás adatainak figyelembevételével felülvizsgálat alá vettem s annak eredményéhez képest azt a kártérítésre vonatkozó nem felebbezett részében érintetlenül, egyebekben azzal a kiegészítéssel hagyom helyben, hogy panaszlót — az idézett t.-cz. 23. §-ának e) pontjába ütköző és 62. §-ának a) pontja szerint minősülő kihágás miatt marasztalom és hogy B. F. csendőrörsparancsnok részére tanuzási díja fejében 6 K 70 fillért, a többi tanú részére egyenkint 2 koronát állapítok meg.

A II. fokú ítélet, melyet a fenti módon szabatoság érdekében kellett kiegészíteni — a panaszlót marasztaló részében helybenhagyandó volt, mert a tárgyalási anyagból és különösen a négy terhelő tanúnak esküvel megerősített vallomásából kétséget kizárólag meg lehetett állapítani, hogy a panaszolt alkalommal — amint azt különben az elmarasztalt felebbezésében maga is beismeri — dinamitózás követetelt el, melynél S. S. legalább is jelen volt s a megölt halakat kifogta, tehát dinamittal való halászásban részes." (8204/1900. F. M. sz., 9,346/905. F. M. sz. és 63,863/906. F. M. sz.)

XL.

Ott, a hol a halászati jog a meder birtokával jár, a birtokhatár által a halászati jog terjedelme s gyakorlásának határa is adva van.

„Nincs szükség a halászat gyakorlásának ily viszonyok között való s marasztalt részéről kért szabályozására, mert átellenes partbirtoknál a meder középvonala képezi a birtokhatárt s így ott, a hol a halászati jog a meder birtokával jár, a birtokhatár által a halászati jog terjedelme s gyakorlásának határa is adva van, úgy, hogy annak betartása csakis a jogok kellő tiszteletét igényli." (9429/1900. F. M. sz.)

XLI.

Folyóval összeköttetésben álló oly vízterület, melyből a halak a folyóvízbe és vissza szabadon közlekedhetnek, zárt víznek nem tekinthető.

„A vizsgálat adatai szerint az ú. n. Csókás már közepes vízállás mellett a nagy Dunával oly összeköttetésben van, hogy a halak az egyik vízből a másikba szabadon közlekedhetnek és ezen összeköttetés a jelen kihágás elkövetésekor is tényleg fennállott, miért is azt zárt víznek tekinteni nem lehet.

Minthogy továbbá B. A. alkalmazottjai az iratok tanúsága szerint ezen vízterületen m. évi április 2-ik felében halásztak s ugyanakkor pontyot és süllőt is fogtak: az idézett törvény 18. §-ába ütköző kihágás tárgyi tényálladéka kétségtelenül beigazoltott." (63,387/1900. F. M. sz.)

XLII.

Az, hogy az 1888. évi XIX. t.-cz. 23. § c) pontjába ütköző halászati kihágás tettese az elzárás eszközeül mértéken aluli nyílással bíró varsákat is használt, külön kihágás tényálladékát nem állapítja meg.

„Sz. I. ellen folyamatba tett halászati kihágás ügyben... hozott II. fokú ítéletét azzal a változással hagyom helybe, hogy panaszlót a 23. § c) pontjába ütköző kihágás elkövetése miatt a 63. § b) pontja alapján marasztalom.

Az ítéletet a marasztalás alapját megjelölő részében meg kellett változtatni, mert az iratokból kitűnt, hogy vádolt a kis Duna hullámterében a kiáradt víz lefolyását sövénynyel és varsával teljesen elzárta, mely tettével a 23. § c) pontjába ütköző kihágást követte el; az a

körülmény pedig, hogy az elzárás eszközéül mértéken aluli nyílással bíró varsákat is használt, külön kihágás tényálladéka gyanánt tekintetbe nem vehető." (93 055/1900. F. M. sz. és 16,565/1906. F. M. sz.)

XLIII.

Halászcsónak hajtására s irányítására napszámosságként felfogadott munkás a halászszejgy nélküli halászsás kihágását nem követi el s az ily alkalmazás körül tapasztalt hiányokért a felelősség az alkalmazót terheli.

"A II. fokú ítélet megváltoztatásával M. J.-t a terhére rótt kihágás vádja s következményei alól fel kellett menteni, mert a megtartott póttárgyalás adatai szerint nevezett M. A. halászbérlő a kérdéses alkalomra csónakja hajtására s irányítására napszámosságként fogadta fel és mint munkást alkalmazta. De ettől eltekintve, az ilyen alkalmazás körül tapasztalt hiányok miatt a felelősség különben sem az illető alkalmazót, hanem az alkalmazót terheli." (57,788/1900. F. M. sz.)

(Folyt. köv.)

KÉRDÉSEK ÉS FELELETEK.

Kérdések.

5. Bírósági tárgyaláson — tőgazdaság haszonbérének emeléséről volt szó — az egyik „szakértő” azt a véleményt adta, hogy pontyhízalásnál $1\frac{1}{2}$, azaz egy és fél métermázsa tengeri feletetésével 1, azaz egy métermázsa halhúsnyarapodást lehet elérni. Állítólag magyarországi adatokkal tudja bizonyítani állítását.

Miután ilyen kedvező eredményről még soha nem hallottam, kérem a t. szerkesztőség szíves felvilágosítását.

Győr.

S. J.

6. Kérünk értesítést a következő kérdésekre: a) Ha a halászerületi bérlő halászszejgy megszerzése végett a községi előjárósághoz fordul s kijelenti, hogy a felmerülő összes díjakat fizeti, kötelessége-e az előjáróságnak az erre vonatkozó munkálattal teljesíteni, vagy pedig jogában van-e a bérlőt azzal elutasítani, hogy ez az illetőnek magárolga?

b) Ha a halászerületi bérlője a halászszejgynek már birtokában van, köteles-e még iparigazolványt is szerezní azért, hogy az általa fogott halat községében kilónként árúsihassa?

c) Jogában van-e az előjáróságnak a hal árát az érvényben levő egyéb húsok, pl. sertés, marha stb. árának felére maximálni, illetve a bérlőnek megtiltani, hogy a halat a többi húsok árának megfelelő árban árúsihassa.

H. D.

Feleletek.

5. A ponty táplálkozásának első alapos kutatója a nagynevű *Suta József* 1 métermázsa pontyhús előállítására szükséges tengerimennyiséget már 1888-ban 482 kg.-ra adja meg. Ez a szám későbbi rendszeres kísérletek során se igen változott; ma is minden gyakorlati tőgazda azt igazolhatja épp úgy Magyarországon, mint a külföldön is, hogy 1 métermázsa pontyhús előállítására tengeriből legalább 4—5 métermázsa kell. Erre vonatkozólag különben a haltenyésztésről szóló minden kézikönyv bőven tartalmaz adatokat. De a ki az állattakarmányozással csak némileg is tisztában van, az tisztában van azzal is, hogy $1\frac{1}{2}$ métermázsa növényi lisztes magból nem lehet 1 métermázsa állati húst előállítani. Egyszerűen azért nem, mert nincsenek meg abban elegendő mennyiségben azok az anyagok, a melyekből az 1 métermázsa halhús össze van téve. De, ha hússával teljesen azonos összetételű takarmánnyal tudnók is táplálni a pontyot, még akkor is aligha volna elegendő abból $1\frac{1}{2}$ métermázsa az 1 métermázsa húsnyarapodáshoz, mert tudvalevő, hogy a takarmány megemésztése soha sem tökéletes; az állati „gép” is csak bizonyos veszteséggel dolgozza fel az anyagot, aztán meg a hal nem tányérből eszik s bizony a vízben is marad abból a takarmányból. *Képtelenség* tehát, hogy valaki valahol olyan kedvező eredményt érjen el a tengeri etetésével.

A kérdéséből kitűnő mellékkörülményekre a szakértői üzenetek alatt reflektálunk.

6. ad a) A halászszejgy megszerzésére irányuló munkát a községi előjáróság nem köteles vállalni megfelelő díjazás mellett sem. A halászszejgyet az elsőfokú hatóságnál, mely a törvény 60. §-a szerint községekben az *illető járás főszolgabírája*, akár szóval, akár írásban kell kérni, annak végzése alapján aztán a hatóság szék-

helyére illetékes kir. adó- vagy bélyegkezeléssel megbízott jövedék hivatal állítja ki. (8764/903. F. M. sz.)

ad b) A halászerület bérlője a halászszejgy mellett *nem köteles* még iparigazolványt is szerezní azért, hogy az általa fogott halat a községében kilónként árúsihassa, mert hiszen *saját* termékének árúsihásáról van szó. (L. az ipartörvény [1884. évi XVII. t.-cz.] 183. § a) pontját.)

ad c) A községi előjáróságnak *nem áll* jogában a hal árát maximálni, erre tudomásunk szerint csak az elsőfokú közigazgatási hatóság (az illető járás főszolgabírája) illetékes. Ennek határozata ellen is felebbezní lehet a vármegye alispánjához. (—gh.)

IRODALOM. KÖNYVISMERTETÉS.

Lambrecht Kálmán: Herman Ottó, az utolsó magyar polihisztor élete és kora. *Lambrecht* Taine milieu-tétele alapján dolgozott, a mely szerint az ember időbeli és térbeli viszonyok produktuma. Herman Ottót korával egybeforrva és abból kinőve, plasztikusan állítja élénk, mint természetudóst, politikusot, etnografust, mint az ősfoglalkozásokat kutató őseréjű lángeszét.

Mintha csak a legérdekesebb regényt olvasná az ember. Hőse is mintha csak egy jókai csodás fantáziájának szüleménye volna: német gyerekeknek születik tót vidéken, 20 éves korában mint géplakatos keresi kenyerét Bécsben, 30 éves korában fotografus Kőszegen; negyvenes éveinek elején pedig megválasztja Szeged népe, „nemzetünk büszkesége”, követéne, úgy, hogy 35 forinttal indul le kortes útra és 17 forintot még vissza is hoz belőle! Ötvenes korában azután megírja a magyar irodalom egyik legragyogóbb gyöngyszemét: *A Magyar Halászat Könyvét*. És lesz belőle a legmagyarabb tudós.

A kiknek *Herman Ottó* írásai valamikor gyönyörűséget szereztek, ne mulasszák el ennek a könyvnek az elolvasását se. Sok örömlük fog benne telni!

Megjelent Biró Miklós kiadásában, Budapesten, IX., Ráday-u. 20. sz.

VEGYESEK.

Újabb tőgazdaságok. A tőgazdaságok létesítése körül újabban igen öröndetes élnkség tapasztalható. Új tőgazdaság épül a Péti tó és kereskedelmi r.-t. birtokán, Pétfürdőn (Veszprém m.), 210 kat. hold területtel, a melyből 100 kat. hold már víz alatt benépesítve áll; gróf Jankovich-Bésán Endre birtokán két helyen: Buzsákon (Somogy m.), 154 kat. hold területtel, a melyből 85 kat. hold szintén kész és be is van népesítve és Giczen (Veszprém m.) 40 kat. hold területen, a hol szintén kész egy kisebb, 8 kat. holdas tó, a mely a jövő évi népesítésre való anyagot neveli; báró Kornfeld Móríc birtokán, Felsőíregen (Somogy m.), most fogtak hozzá egy 60 kat. holdnyi tőgazdaság építéséhez; a Veszprémi káptalan birtokán, Kilitin (Somogy m.), 50 holdas tőgazdaság két tava készült már el s be is van népesítve; gróf Jankovich-Bésán József birtokán, Somogygyesztiben, 22 kat. holdas tőgazdaság épül; gróf Somsich János birtokán Somogybükkösdön, szintén kész egy kisebb, 5 kat. holdas tó; bővíül a Simongáti uradalom halasgázdasága is 53 kat. holddal; legközelebb megkezdik báró Inkey Pál, birtokán Porrog-szentkirályon (Somogy m.), egy 79 kat. holdas bővítés és Tuboly Lajos birtokán, Ikerváron (Vas m.), egy 34 kat. holdas tőgazdaság építését.

Mindezek a munkálatok az Országos Halászati Felügyelőség tervei alapján s annak vezetésével folynak; a hivatal tehát, a mint látszik, egyáltalán nem panaszkodhat munkahiányról, különösen ha figyelembe vesszük, hogy emellett még nagyon sok helyszínelést, aztán felvételeket és tervezéseket is végez.

A halikrák szállítása — mint *Pekka Profeldt*, a Fiskeritidskrift főir Finland cz. halászati folyóiratban írja — száraz üvegpalczokban is sikerül. Erre vonatkozó kísérleteit lazacokkal végezte. Az ikrát és a tejet szárazon megfelelő üvegekbe bocsátotta bele, hogy meggyőződést szerezzen, mennyi ideig tartják meg a peték életképességüket, a tej pedig termékenyítőképességét. Az üvegeket jég-szekrénybe helyezte. Néhány órai időközökben az üvegekből próbát vett, a tejet és az ikrát összekeverte s minden ilyen próbát külön költőedénybe tett. A tej ilyenformán legalább is 70 óráig termékenyítőképésnek bizonyult, míg az ikra legkevesebb 24 óráig volt megtermékenyíthető a halból való kivétele után. E kísérleti adatokra támaszkodva *Korkonen* halászati szaktanító nem termékenyített lazacikrákat száraz üvegben 8 mérföldnyire küldött. A termékenyítés csak 24 óra múlva történt meg s mégis 90%-os sikerrel.

Dr. U. E.

Mekkora a halak úszósebessége? Erre vonatkozólag érdekes kísérleteket végzett *Regnard* francia tudós, mint a *Fischerei Zeitung* múlt évi 51. számában olvassuk.

Regnard, hogy a halak úszósebességét megmérje, gyűrűalakú víztartányt készített, melyet villanyárammal forgásba lehetett hozni. Ebbe a készülékbe helyezte el a kísérlethez a halakat, mire az edényt folyton gyorsabbodó forgásba hozta. A tartányban levő halak kénytelenek voltak az így előállított vízáramlással szembeütni, ezt azonban csak addig bírták, míg a készülék forgási sebessége nem volt nagyobb, mint az ő mozgásuk sebessége. Ha ez a pillanatot bekövetkezett s utána még nagyobb sebességgel forgott a tartány, a halak végeztek ugyan még úszómozdulatokat, de továbbjutni már nem bírtak. Egy más készülékkel aztán megmérte a tartány forgási sebességét s többszöri kísérlet után arra az eredményre jutott, hogy a hal, ha minden erejét összeszedi, másodpercenként saját hosszának a tízszeresét képes megtenni, vagyis pl. egy 0.50 m. hosszú hal egy negyedóra alatt 4500 métert képes úszni.

Hivatalos árjegyzés. A nyári hónapokban *nagybani* haleladást alig jelez a Budapest főváros vásárcsarnokainak igazgatósága. által kiadott „Hivatalos árjegyzés”! Július hó folyamán élő és jegelt pontyot 2500—6500 koronával fizettek métermázsánként; csukát 5000—8000 K-val, sőt egy ízben süllőt is jegyeztek 8000—10,000 K-val.

Megjelent a piacon a *rák* is; kicsinyben nagy rák darabja 5 K, a kicsié 3 K volt.

A halak *kicsinyben* való árait *július 31-én* az alábbi táblázat mutatja kilogrammonként fillérekben:

	A vásár- csarnokokban	A nyílt piacon
a) <i>Édesvízi (élő) hal:</i>		
Ponty, nagy...	6400—9000	5000—8000
" kicsiny	5200—6000	5000—8000
Harcsa, nagy	12000—12000	—
" kicsiny	—	8000—1000
Csuka, nagy	—	—
" kicsiny	7600—7600	4000—7000
Fogas süllő, dunai	—	—
Kárász	—	2400—4000
Czompó	—	5000—6000
Márna	6000—8000	—
Keszeg	—	2400—2400
Kecsege, nagy	—	10000—10000
" kicsiny	—	—
Apró, kevert hal	—	2000—2500
b) <i>Édesvízi jegelt (nem élő):</i>		
Ponty, nagy...	5400—6500	3000—5000
" kicsiny	2600—4000	3000—5000
Harcsa, nagy	9000—16000	7000—10000
" kicsiny	4500—8000	7000—10000
Csuka, nagy	8000—8000	4000—6000
" kicsiny	5600—7000	4000—6000
Fogas süllő, dunai	10000—10000	8000—8000
I. Fogas süllő, balatoni nagy 3 kg.-on felül	14000—14000	—
II. Fogas süllő, balatoni nagy 2—3 kg.-os	12000—12000	—
II. Fogas süllő, balatoni kicsi 45 czm. h. feljebb	9000—9000	—

	A vásár- csarnokokban	A nyílt piacon
IV. Fogas süllő, balatoni kicsi 35 czm. h. feljebb	8000—8000	—
Keszeg, balatoni	1400—2500	2000—3000
Garda, balatoni	1400—1400	—
Kárász	3000—3000	2400—4000
Czompó	3500—3500	—
Márna	5000—6000	600—600
Keszeg	—	2000—3000
Pisztráng	—	—
Lazac, rajnai	—	—

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

S. I. Győr. Kérdésének tárgyi részére a felvilágosítást a „Kérdések és feleletek” rovatában adtuk meg. Az, a mit az ügy mellékkörülmenyről említ, szinte hihetetlennek tűnik fel előttünk. A ki olyat állít, hogy $1\frac{1}{2}$ q tengerivel 1 q pontyhúst lehet előállítani, semmiesetre sem — *szakértő*. Ha mégis annak adja ki magát, ahhoz igazán — szelíden szólva — bámulatos bátorság, de legfőképp igen tág lelkiismeret kell.

Addig, a míg csak magánféllel szemben teszi, a kettőjük dolga, de a bíróság — az már egészen más. Az *közérdek*, hogy a bíróságot csakugyan „szakértők” tájékoztassák, vagyis olyanok, a kik az illető szakmához csakugyan értenek is, mert az igazság csak így derülhet ki.

A mint az eset is mutatja, a „szakértők” dolgát nagyon kívánatos volna rendezni; talán az Országos Halászati Egyesület léphetne fel kezdeményezőleg. Jó lenne tehát, ha az esetet oda is bejelentené.

HALÁSZHÁLÓ

minden kivitelben, **húzókötel,**
inslég, kapható

AJTAI DEZSŐ hálókötő cégnél

Szeged, Toldy-utca 4. Sürgöncyim: HALÓGYÁR, SZEGED.

Tógazdaságok figyelmébe!

Veszek több ezer métermázsra élő pontyot, czompót, kárászt stb.

ZIMMER FERENCZ halászmester, BUDAPEST, Központi vásárcsarnok. Telefon: József 48—94

A SÁRDI TÓGAZDASÁG

Levélczím: Tógazdaság Sárd, (Somogy m.).

Sürgönczim: Tógazdaság Kiskorpád.

Vasutállomás: Kiskorpád.

ősz és tavasz szállításra elad 1—2—3-nyaras javított wittingauli pontyot és anyapontyot, bajorországi aischgründli 1—3-nyaras és anyapontyot, japánpontyot (higo), aranyorlát, naphalat, amerikai törpeharcsát, 1—4-nyaras tavai czompót, fogassüllőt, megtermékenyített fogassüllőikrát és minden egyéb tenyészhalat.

A tógazdaság kizárólag csak tenyészhalat termel.

Árjegyzékkel szolgál a Tógazdasági Intézőség Sárd, (Somogy megye).